

YO! OPERA FESTIVAL WERKPLAATS

ANNUAL REPORT / JAARVERSLAG 2008

Bijgestaan door het hele team en leerlingen van onze twee partnerscholen mocht artistiek leider Anthony Heidweiller de Prins Bernhard Cultuurfonds prijs voor Kunst- en Cultuureducatie in het Muziekgebouw aan 't IJ in ontvangst nemen uit handen van H.K.H. Prinses Margriet.

INLEIDING

Voor Yo! Opera stond 2008 in het teken van talentontwikkeling en educatie. Het was een jaar met een kroontje. Op 25 november 2008 werd Yo! Opera onderscheiden met de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs voor Kunst- en Cultuureducatie. En het Nationaal Fonds voor de Podiumkunsten en de Gemeente en de Provincie Utrecht honoreerden onze ontwikkeling met een nieuwe structurele subsidie en meer budget voor talentontwikkeling en werkplaatsprojecten.

We zijn zeer gelukkig met de erkenning die we dit jaar kregen voor ons werk. Dit bevestigt onze visie dat jongeren en operamakers samen in staat zijn relevante, muzikale antwoorden te geven op vragen die opkomen in de wereld waarin zij leven. De sleutel tot de beste jeugd-opera ligt in een open, oprechte dialoog tussen kinderen/jongeren en musici. We willen op deze plaats dan ook alle 'operahelden en operamakers bedanken, die de afgelopen acht jaar hebben meegebouwd aan het oeuvre van Yo! Opera.

Het publiek kon Yo! Opera dit jaar tegenkomen in het Utrechtse Stadhuis (*Mijn Toekomst*), bij het Festival Oude Muziek (*Purcell Phone*), de Operadagen Rotterdam (*De Nacht van de Opera*) en in Amsterdam bij De Nederlandse Opera (*Marco Polo in Amsterdam*). Dit boekje

doet hier in woord en beeld verslag van. Behalve foto's bevat het ook drie inhoudelijke bijdragen. *Mijn Toekomst* gaat over het werk van VMBO-jongeren en professionele operamakers op het Utrechtse Delta College. *De Zingende Stad* gaat in op het door Yo! Opera ontwikkelde lespakket voor het basisonderwijs en de eerste resultaten van het onderzoek dat Sandra Trienekens hiernaar deed. *Talentontwikkeling* tot slot, gaat over het belang dat we hechten aan een breder muzikaal vakmanschap van de nieuwe generatie operamakers. Van woensdag 4 t/m zondag 8 november 2009 vieren we in Utrecht met een éxtra feestelijke festivaleditie ons eerste lustrum. We hopen u dan graag te zien!

Utrecht, maart 2009

Anthony Heidweiller, artistiek leider
Saskia van de Ree, zakelijk leider

INTRODUCTION

At Yo! Opera, 2008 was devoted to talent development and education. It was also a year of distinctions and recognition. On 25 November 2008 Yo! Opera was presented with the Prins Bernhard Cultuurfonds Prize for Arts and Culture Education. Moreover, the National Fund for the Performing Arts and the city and province of Utrecht affirmed our progress with a new structural subsidy and a higher budget for talent development and laboratory projects. We are delighted with this acknowledgment of our work. It confirms our vision that youngsters and opera-makers are capable of producing relevant musical answers to the issues they face in today's world. The key to quality youth opera lies in an open, sincere dialogue between young people and musicians. We would like to take this opportunity to thank all the 'opera heroes' and opera-makers who have helped build Yo! Opera's oeuvre over the past eight years.

Audiences in 2008 witnessed projects by Yo! Opera in Utrecht City Hall (*Mijn Toekomst*), at the Festival Oude Muziek (*Purcell Phone*), the Operadagen Rotterdam (*De Nacht van de Opera*) and in Amsterdam at De Nederlandse Opera (*Marco Polo in Amsterdam*). This booklet documents the past year in words and pictures. In addition to photos it includes three articles: *Mijn Toekomst* is about the work of high school students

and professional opera-makers at Delta College in Utrecht; *De Zingende Stad* describes classroom material developed by Yo! Opera for primary education and the preliminary results of Sandra Trienekens's research; and *Talent Development* emphasizes the importance of broader musical skills of the new generation of opera-makers.

The 2009 festival edition, from 4 – 8 November 2009, will be extra festive as it marks its fifth anniversary. We look forward to seeing you then!

Utrecht, March 2009

Anthony Heidweiller, artistic director
Saskia van de Ree, administrative director

Flanked by the entire Yo! Opera team and students from both our partner schools, artistic director Anthony Heidweiler accepted the Prins Bernhard Cultuurfonds Prize for Arts and Culture Education from HRH Princess Margriet in Amsterdam's Muziekgebouw aan 't IJ.

MIJN TOEKOMST OP HET DELTA COLLEGE

In 2007 was het Delta College voor het Yo! Opera Festival gastheer van de voorstelling *Wild Dreams* uit Glyndebourne (Engeland). De vraag van de leerlingen 'Waarom mochten wij eigenlijk zelf niet zingen?' leidde tot het idee om samen met het Delta College een publieksvoorstelling te maken voor het festival in 2009. Het thema stond vrijwel meteen vast: de opera zou moeten gaan over hun toekomst. Daarnaast zouden rolmodellen belangrijk worden. Aan wie trek je je op? Wat is belangrijk in het leven? En er moest natuurlijk worden gezongen. Dat alles in een samenwerkingsverband tussen VMBO-leerlingen en professionele operamakers. Hoe pak je dat aan? We zijn in 2008 aan de slag gegaan in een aantal afzonderlijke workshopperiodes. De workshops werden gegeven door twee teams van musici, muzikale rolmodellen van diverse muzikale en culturele achtergrond. Zij experimenteerden met verschillende werkvormen en werkten met een duidelijke onderlinge rolverdeling, waarbij leerkrachten en musici elkaar aanvulden: Samya: 'Alle meesters en juffen zijn voorbeelden, iedereen heeft iets waar je wat van kan leren. Niels geeft aan wat je moet doen, Babak is een voorbeeld in gitaar spelen en Tamar helpt met zingen, hoe je je adem moet inhouden'. Fatiha: 'En ze staan ook achter je, daarom zijn ze een voorbeeld.'¹

Elke workshopreeks van acht weken leverde bouwstenen voor de beoogde voorstelling op, maar ook een zelfstandig resultaat in 2008. In het voorjaar presenteerden we de expositie *Mijn Toekomst*, met videoportretten van de 4e jaars en een soundscape van de 1e jaars. Naast een binnenschoolse expositie, was deze ook een maand lang te zien in het Stadhuis en tijdens de Culturele Zondag NO LABEL.

Het niveau van de eigen werkresultaten en de erkenning daarvan door buitenstaanders zijn een belangrijk resultaat. Ze dragen bij aan een gevoel van trots en eigenaarschap van de leerlingen. Daarmee wordt ook de drempel om te gaan zingen lager. Het fundament voor de voorstelling in 2009 groeit. De directeur van het Delta, Guus Peek merkte onlangs op: 'Yo! Opera is een sterk merk aan het worden binnen de school!' Vanaf 2009 hebben de workshops een vaste plek gekregen in het curriculum van de school in de vorm van *cultuurprofieluren*. En de voorstellingsdata van opera staan inmiddels zwart op wit in het festivalprogramma: van 4 t/m 6 november 2009 op de schoollocatie van het nieuwe Delta (Globe) College.

1. Citaat uit interview i.h.k.v. Sia Raak Onderzoek 'VMBO-kunstenaars' van Nelly van der Geest (Hogeschool v/d Kunsten Utrecht)

MIJN TOEKOMST (MY FUTURE) AT DELTA COLLEGE

In 2007 Delta College hosted the festival production *Wild Dreams* from Glyndebourne, England. The students' question 'How come we can't sing?' led to the idea for a joint production with Delta College (now Globe College) during the 2009 festival. The theme was determined almost immediately: the opera would be about their future. Role models would also be an important element. Who do you emulate? What is important in life? And of course, there would have to be singing. All this in a collaborative effort between students and professional opera-makers. But how do you approach this kind of project? We started in 2008 with a number of independent workshop periods.

The workshops were given by two teams of musicians, musical role models with diverse musical and cultural backgrounds. They experimented with various work methods and developed a clear division of functions, whereby teachers and musicians complemented one another. Samya: 'All the teachers are examples, everyone has facets you can learn something from. Niels gives directions, Babak gives tips on guitar playing, and Tamar helps me with singing, how you have to hold your breath.' Fatiha: 'And they're supportive of you, that's why they're an example.'² Each eight-week series of workshops in 2008 not only contributed to the development of the upcoming production but

also produced independent results. In the spring we presented the exhibition *Mijn Toekomst*, featuring video portraits of matriculating students and a soundscape made by first-year students. The exhibition was first presented at the school and thereafter for a month-long installation at Utrecht City Hall and during the Cultural Sunday NO LABEL.

The quality of the students' individual results and the outside recognition of these achievements were an important aspect of the project. They contribute to a feeling of pride and ownership amongst the students. And it also made singing more accessible. The basis for the production in 2009 continues to grow. Guus Peek, director of Delta College, recently remarked that 'Yo! Opera is becoming a solid trademark in our school!' In 2009 the workshops were given a permanent place in the school's curriculum in the form of 'culture profile hours'. And the performance dates are now confirmed: from 4 – 6 November 2009 at the new Delta (Globe) College.

2. Quotes from an interview as part of the Sia Raak Study 'VMBO-kunstenaars' (Students as creators of art) by Nelly van der Geest (Hogeschool v/d Kunsten Utrecht)

Door *De Zingende Stad* is de aandacht van de kinderen voor hun omgeving en de manier waarop ze zich daar doorheen bewegen toegenomen. Tijdens de speurtocht door de wijk is het enthousiasme groot. Meerdere malen wijzen leerlingen bepaalde plekken aan en vertellen wie daar woont, of wat ze daar hebben meegemaakt.

DE ZINGENDE STAD: meer zingen door computers en mobiele telefoons! Een lespakket voor groep 5, 6, 7 en 8 van het basisonderwijs

In samenwerking met partnerschool De Rietendakschool en Waag Society werkte Yo! Opera in 2008 aan een project voor het basisonderwijs. *De Zingende Stad* is een cultuureducatieve lessenserie die muziekonderwijs combineert met aardrijkskunde, geschiedenis, ICT-les en sociaal omgevingsonderwijs. Het hoogtepunt is een door de kinderen ontworpen digitale speurtocht door de wijk rondom de school. De tocht met mobiele gps-telefoons leidt langs muzikale opdrachten die de kinderen zelf hebben gemaakt.

Lisa van Miltenburg en Sandra Trienekens van het Lectoraat Burgerschap en Culturele Dynamiek van de Hogeschool van Amsterdam volgden het project op De Rietendakschool en onderzochten of en op welke manier *De Zingende Stad* de sociale en culturele ontwikkeling van de kinderen stimuleerde. Het definitieve onderzoeksverslag³ laat nog even op zich wachten, maar de eerste resultaten zijn veelbelovend. De mediavaardigheden van de kinderen, in de zin van het kennen van de mogelijkheden van de computer, zijn toegenomen. Wat creativiteit betreft zijn de leerlingen na afloop van het project van mening dat ze beter kunnen zingen. Ze zetten te pas en te onpas samen liedjes in die ze tijdens het project geleerd hebben. Ze lijken meer vrijheid te ervaren om spontaan te zingen en meer gevoel voor geluiden te ontwikkelen.

De leerlingen zijn zeer trots op hun eindproducten: liedjes, een clipje en de speurtocht. Daarnaast is opvallend dat ze zich duidelijk gemakkelijker in hun eentje voor de klas durven te presenteren. Een van de leerlingen zegt: 'We leren nieuwe liedjes. En we leren, dat als we verlegen zijn, we onszelf kunnen laten zien.' Een docent reageert: 'Ja, na zo'n project zit er weer een stuk zelfvertrouwen bij. Ik kan dat niet hard maken, maar ik zie het wel aan de kinderen.'⁴

3. Publicatie van het onderzoek volgt voorjaar 2009 in de Karthuizer Reeks van de Hogeschool van Amsterdam

4. Uit: *Tussentijdse rapportage resultaten onderzoek De Zingende Stad, Yo! Opera*. Lisa van Miltenburg en Sandra Trienekens, 8 december 2008

DE ZINGENDE STAD (The Singing City): using computers and mobile phones to promote singing! A lesson plan for primary schools (ages 8-12)

In 2008 Yo! Opera developed a project for primary school education in co-operation with partner school De Rietendakschool and the Waag Society. *De Zingende Stad* is a cultural education lesson plan that combines music education with geography, history, ICT lessons and social studies. The highlight of the project is a digital 'scavenger hunt' in the neighbourhood of the school. The hunt, using GPS-equipped mobile phones, leads participants through musical missions devised by the students themselves.

Lisa van Miltenburg and Sandra Trienekens of the Civics and Cultural Dynamics Studies at the Hogeschool van Amsterdam followed the project at the Rietendakschool and observed the way in which *De Zingende Stad* influenced and stimulated the students' social and cultural development. The definitive outcome will be published in the spring of 2009, but the first results look promising indeed.⁵ The children's media skills – their awareness of the possibilities offered by the computer – have shown a marked improvement. In the area of creativity, the students felt that they could sing better at the end of the project than previously. They frequently broke into the songs they learned during the project. Additionally they appear to experience more freedom in spontaneous singing and have developed a keener awareness of sound.

The students themselves are proud of their end results: songs, a video clip and the scavenger hunt. Moreover, they are clearly more at ease when standing in front of the class. One of the students remarked: 'We learn new songs. And we learn that even if you're timid, you can just be yourself.' A teacher agreed: 'After this kind of project there is a higher level of self-confidence. I can't prove it, but I see it in the children.'⁶

5. The study will be published in the Karthuizer Series of the Hogeschool van Amsterdam.

6 From: *Interim report, study results De Zingende Stad, Yo! Opera*. Lisa van Miltenburg & Sandra Trienekens, 8 December 2008.

De Zingende Stad resulted in an increase in the awareness of youngsters in their surroundings and the way in which they move throughout their environs. Enthusiasm runs high during the scavenger hunt through the neighbourhood. Students frequently point out certain places and tell who lives there, or something they experienced there.

TALENTONTWIKKELING: WAAROM DOE JE WAT JE DOET?

Yo! Opera begon in 2008 met een talentontwikkelingstraject voor jonge operamakers. Het traject spreekt zangers, instrumentalisten en muziekdocenten aan als zelfstandige 'makers'. Het is een vervolg op *Kloppend Hertz* (2005-2007), waarin jonge componisten centraal stonden. We zijn dringend op zoek naar musici die behalve uitvoeren ook hun eigen ideeën ontwikkelen en verwezenlijken. Onze ervaring is dat de meeste zangers en instrumentalisten zijn opgeleid in excellentie en vakmanschap in relatie tot een betrekkelijk rigide, eeuwenoude uitvoeringspraktijk. Wanneer een *community* project een beroep op andere kwaliteiten doet, ontstaat wrijving tussen dat wat een musicus op het conservatorium heeft geleerd en de praktijk zoals wij die bijvoorbeeld aanbieden. In het talentontwikkelingstraject stimuleren we de musici om meer vaardigheden te ontwikkelen binnen hun muzikale vakmanschap. Voor jeugdopera, en onze maakprocessen, zijn communicatieve en didactische competenties van belang. In dit werk met kinderen en jongeren verplicht de operamaker zich tot een andere manier van communiceren over zijn vak. Educatie is in dat opzicht vooral communicatie. We doen een beroep op hun creativiteit, maar bevragen ze ook op welke rol ze als kunstenaar in de maatschappij spelen. Voor het Festival Oude Muziek

gingen 18 jonge zangers en drie instrumentalisten in een reeks workshops aan de slag met de vraag: 'Waarom doe je wat je doet?' Het materiaal resulteerde in een voorstelling die in belangrijke mate door de zangers zelf was vormgegeven en waarbij de zangers niet terugschrokken voor persoonlijk contact met het publiek. Voor de 'ervaringsopera' *Purcell Phone* namen ze het publiek op een opmerkelijke en muzikale manier mee uit wandelen.

Talentontwikkeling van jonge operamakers staat de komende jaren centraal in alle werkplaatsprojecten van Yo! Opera, in samenwerking met acht Nederlandse conservatoria. In 2009 zijn in de jubileumprojecten *Grensgevallen* en *De Operaflat III* de eerste resultaten te zien.

TALENT DEVELOPMENT: WHY DO YOU DO WHAT YOU DO?

In 2008 Yo! Opera instigated a talent development programme for young opera-makers. The programme is aimed at singers, instrumentalists and music educators as independent 'creators' and is a follow-up to *Kloppend Hertz* (2005-2007), which focused on young composers.

We are urgently seeking musicians who, in addition to performing, develop and realize their own ideas. In our experience, most singers and instrumentalists are trained to excel in the context of a fairly rigid, established performance tradition. When a community project makes demands on other aspects of musicianship, there is often a discrepancy between what the musician learned at conservatory and the kind of practical know-how we offer. In the talent development programme we stimulate the musicians to expand their expertise beyond just their musical skills. Communication and didactic abilities are important aspects in youth opera, as well as in our creative processes. Working with youngsters requires the opera-maker to rethink his manner of communicating. Education is, in that sense, primarily a matter of communication. We tap their creativity, but also challenge them to examine their role in society as an artist. For the Festival Oude Muziek, eighteen young singers and three instrumentalists took part in a series of workshops based on the question 'Why do you do what you do?'

The material resulted in a performance created mainly by the singers themselves, in which they did not shy away from personal contact with the audience. For the 'experience opera' *Purcell's Phone* they took the audience on a remarkable musical walk through downtown Utrecht.

Talent development amongst young opera-makers will be the focal point of all of Yo! Opera's laboratory projects in the coming years. These projects will be conducted in co-operation with eight Dutch music conservatories. The first concrete results – the 10th anniversary projects *Grensgevalen* and *De Operaflat III* – will be presented in 2009.

Op uitnodiging van De Nederlandse Opera nam Anthony Heidweiller met *Marco Polo in Amsterdam* meer dan 17.000 Amsterdammers mee op een vocaal avontuur. De vraag: *Ben jij een Marco Polo?* opende veel deuren en bracht bijzondere ontmoetingen tot stand, o.a. tussen middelbare scholieren en musici van diverse culturele achtergrond en tussen studenten van de Amsterdamse Hogeschool voor de kunsten en Chinese ondernemers op de Zeedijk. > www.marcopoloinamsterdam.nl

De Nederlandse Opera invited Anthony Heidweiler to take more than 17,000 Amsterdammers on a vocal adventure with *Marco Polo in Amsterdam*. The question *Are you a Marco Polo?* opened many doors and brought about some very special encounters, such as between students and musicians from diverse cultural backgrounds, and between students of the Amsterdam Conservatory and Drama School with Chinese businesses on the Zeedijk. > www.marcopoloinamsterdam.nl

YO! OPERA 2008

CIJFERS / NUMBERS

	Presentaties	Activiteiten		
		Educatie	Professionals	Totaal
Utrecht	24	50	15	89
Nederland	0	1	16	17
Buitenland	0	0	2	2
Totaal	24	51	33	108

BEREIK / REACH

	Presentaties	Activiteiten		
		Educatie	Professionals	Totaal
Utrecht	2128	152	510	2790
Nederland	0	40	922	962
Buitenland	0	0	320	320
Totaal	2128	192	1752	4072

COLOFON

COLOFON YO! OPERA 2008

Directie: Anthony Heidweiller,
Saskia van de Ree
Educatie: Debora Patty
Productie en projecten: Ellen van Beek,
Gwen Buijs, Claar Schouwenaar
Publiciteit: Dani Cuijpers,
Suzanne Stuifbergen
Onderzoek & ontwikkeling:
Geert van Boxtel
Office manager: Liesbeth Sanders
Grafisch ontwerp: Herman van Bostelen
Webmaster: Iwan Szomoru
Workshopleiders: Babak Amiri, Allerd
van den Bremen, Marieke Horchstenbach,
Kees van der Meer, Tamar Niamut,
Alten Rigters, Niels Vermeulen,
Heleen van Wiechen

JAARVERSLAG

Teksten: Geert van Boxtel, Saskia van
de Ree, Dani Cuijpers, Debora Patty
Redactie: Suzanne Stuifbergen
Vertaling: Jonathan Reeder
Ontwerp: Herman van Bostelen
Fotografie: Hans van den Boogaard, Anna
van Kooij, Debora Patty, Anke Teunissen

RAAD VAN TOEZICHT

André Bakker, Anetta de Jong, Truze
Lodder, Els Maas, Jos Schillings

SAMENWERKINGSPARTNERS

Delta College, Festival Oude Muziek,
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
(faculteit Theater), Hogeschool van
Amsterdam (Lectoraat Burgerschap
en Culturele Dynamiek), Openbare
Basisschool De Rietendakschool, Waag
Society Creative Learning Lab

MET DANK AAN

EDU-ART, Nederland Breedbandland

CONTACT

Postbus 1327
3500 BH Utrecht
Biltstraat 166
00 31 (0)30 243 64 19
info@yo-opera.nl
www.yo-opera.nl

Yo! Opera ontvangt structurele subsidie
van het Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap, de Gemeente
Utrecht en De Provincie Utrecht.

